

SAMHANDLING MED PERSONER MED DEMENSSYKDOM

- ▶ Tap av funksjoner
- ▶ Mindre utholdende
- ▶ Lettere distraheret
- ▶ Mer følsom for stimuli
- ▶ Fortere trett
- ▶ Lever mer i følelsene når kognitive evner svekkes

OPPLEVELSE AV TAP

- ▶ Mimikk –kroppsspråk
- ▶ Stemmeleie
- ▶ Plassering
- ▶ Forsiktig med å stille spørsmål – må avpasses funksjon
- ▶ Vekt på de gode øyeblikkene
- ▶ Gjøre mer av det som er bra, det som gir personen opplevelse av mestring

SAMHANDLING MED PERSONER MED DEMENSSYKDOM

- ▶ Ikke prat over hodet på personen- det kan oppleves som krenkende og stressende
- ▶ Være bevisst intonasjonen på det som sies – stemmeleie er ofte viktigere enn ordene for personer med kognitiv svikt
- ▶ Vær oppmerksom på at å forholde seg til mange personer kan føre til stress,
- ▶ Prat en om gangen og da rolig og tydelig
- ▶ Ro og hvile etter at det har skjedd mye. På grunn av demenssykdommen blir personen raskere overstimulert
- ▶ Store hendelser kan føre til at personen blir urolig i etterkant

NOEN TIPS

- ▶ Validering
- ▶ Musikkterapi
- ▶ Reminisens i grupper
- ▶ Reminisens gjennom livshistorie
- ▶ Organisering og fysisk miljø

TILLITSSKAPENDE TILTAK OG KOMMUNIKASJON

Grunnelementene i funksjonsstøttende kommunikasjon har som mål:

”Å fremme mestring ved å styrke omsorgspersonenes oppmerksomhet på personenes kompetanse og behov”

Dersom personen ikke klarer å planlegge eller gjennomføre dagliglivets gjøremål må pleier/hjelper ta ansvar for:

- ▶ Å kommunisere – skape en relasjon
- ▶ Å lede personen gjennom et handlingsforløp
- ▶ Gi hjelp og støtte i sosiale samspill

9 GRUNNELEMENTER FOR KOMMUNIKASJON MED PERSONER MED KOGNITIV SVIKT

Relasjonell oppvarming "det gode ansikt"

- ▶ Møtes med et smil
- ▶ Engasjert kroppsspråk
- ▶ Blikk kontakt
- ▶ Varm, trygg og rolig stemme
- ▶ Berøring hvis bruker tåler det
- ▶ Bruk tid på å komme i kontakt

Mål er å skape trygghet og forventninger om å lykkes med det som skal skje

**1 PERSONEN BLIR MØTT PÅ EN
TRYGGHETS- SKAPENDE OG
TILLITSVEKKENDE MÅTE**

- ▶ Sette ord på det personen der og da er opptatt av
- ▶ Benevne det med ord, lyder og mimikk

Ved å vise at du ser hva han/hun er opptatt av opplever personen å bli bekreftet og det kan føre til at han/hun reagerer tilbake

2 FØLGE PERSONENS OPPMERKSOMHETSFOKUS

- ▶ Personen må få tid til å reagere på hjelpers initiativ
- ▶ Turtaking: hjelper utfører en handling → bruker får tid til å reagere og utføre egen handling → hjelper gir respons på reaksjon/ handling.

Det kan oppleves som støttende hvis hjelper etterligner eller gjentar pasientens ord, lyder eller bevegelser

3 HJELP TIL Å VÆRE I RYTME

- ▶ Sett ord på handling før den skal skje
- ▶ Sett ord på opplevelser som forstyrrer brukers fokus før en henter tilbake oppmerksomheten til aktuell situasjon
- ▶ Vis objekter som skal brukes i en handling og forklar enkelt bruken av dem
- ▶ Unngå å stille spørsmål hvis det er stor grad av ambivalens – presenter heller det som skal skje

4 PERSONEN MÅ VITE HVA SOM SKJER OG SKAL SKJE

- ▶ I form av ord som passer for den enkelte
- ▶ Sånn, fint, bra, takk eller lignende
- ▶ I form av nikk, smil eller andre nonverbale signaler
- ▶ Dette kan gi energi til å fortsette

Målet er at personen opplever å bli bekreftet, og det styrker opplevelsen av å være på rett vei

5 ANERKJENNELSE STEG FOR STEG I ET HANDLINGSFORLØP

- ▶ Markere en start
- ▶ Gjennomføre handling – utveksling
- ▶ Markere slutt på handling

For å unngå forvirring og uro må en situasjon avsluttes før en ny startes

6 HJELP TIL START OG AVSLUTNING AV EN HANDLING

- ▶ Vurderes og avpasses individuelt
- ▶ Håndledning for å klare å gjennomføre handling

Fysisk nærhet til en støtteperson kan når usikkerhet og angst oppstår virke trygghetsskapende

7 FYSISK BERØRING

Validering – «Gyldiggjøre personens opplevelse», møte personens opplevelse av det som er vanskelig med respekt og forståelse. Våge å stå sammen med personen der han/hun er uten å avlede. Gyldiggjøre vanskelig følelser kan oppleves som respekt for personen og at noen tåler meg på mitt verste

8 HJELP TIL Å TÅLE ELLER MESTRE UBEHAG

- ▶ Triangulering vil si å få hjelp til å kommunisere med andre når personen ikke klarer det selv
- ▶ Hjelper benevner den enkeltes, og andres reaksjoner i en sosial setting
- ▶ Presentere personene for hverandre og konkrete forhold i omgivelsene
- ▶ Hjelp til å ha samtaler

9 HJELP TIL Å VÆRE SOSIAL MED ANDRE

- ▶ Kan brukes ved ulike former for atferd og reaksjoner
- ▶ Hjelper reagerer på følelsen som vises ikke fakta
- ▶ Ikke motsi eller forklar, lytt
- ▶ Anerkjenn personens følelser
- ▶ Hjelp til å sett ord på følelsene
- ▶ Forbinde reaksjoner og atferd til følelsen
- ▶ Ikke still spørsmål om "hvorfor". Det vil utfordre en allerede svekket kognitiv funksjon, dvs svikt i evne til å ta valg- fører oftest til usikkerhet og engstelse.
- ▶ Speile, det vil si gripe fatt i det personen sier - gjenta og bekrefte opplevelsen fører ofte til at personen vil kunne dele mer
- ▶ Tillit - trygghet - avledning når det er naturlig

VALIDERING –GYLDIGGJØRING AV OPPLEVELSE